

Virksomhets- og økonomiinstruks for Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

1. Instruksens virkeområde og forhold til økonomiregelverket

Denne instruks er fastsatt av Utenriksdepartementet (heretter UD) ved assisterende utenriksråd 22. desember 2020 i medhold av Reglementet for økonomistyring i staten § 3, og trer i kraft 1. januar 2021.

Virksomhets- og økonomiinstruks kommer i tillegg til og utdypet *Instruks for Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)*, gitt ved kongelig resolusjon 31.01.2020, innen UD's ansvarsområde.

Denne instruks erstatter *Økonomiinstruks for Norad* fastsatt 1. januar 2005, sist oppdatert 1. mars 2013.

Direktoratet for utviklingssamarbeid – Norad (heretter Norad) er et ordinært bruttobudsjettet statlig forvaltningsorgan administrativt underlagt Utenriksdepartementet.

Virksomhets- og økonomistyringen i Norad skal følge Reglement for økonomistyring i staten (Reglementet) og Bestemmelser om økonomistyring i staten (Bestemmelsene), som samlet omtales som økonomiregelverket. Denne instruks er bygget opp som et supplement til økonomiregelverket og gjentar derfor ikke innholdet i dette.

UD kan fastsette unntak og foreta endringer i instruks ved behov.

2. Utenriksdepartementets styring av Norad

2.1. UD's overordnede myndighet og ansvar

UD har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for Norad, og har ansvar for etatsstyringen av Norad på Utenriksdepartementets fagområde. Iht. kap. 1. av Bestemmelsene innebærer dette et ansvar for å sørge for at styringsdialogen mellom UD og Norad fungerer hensiktsmessig og påse at Norad har god styring og kontroll.

UD ivaretar all kommunikasjon med Stortinget. UD ivaretar dialogen med øvrige departementer i budsjettarbeidet, og i ulike politiske prosesser.

Klima- og miljødepartementet (KLD) har det budsjettmessige ansvaret for Norad i saker som gjelder klima- og skogsatsingen, og gjennomfører egen etatsstyring av Norad innenfor dette ansvarsområdet.

2.2. Norads myndighet og ansvar

Norad disponerer de årlige tildelinger i samsvar med Stortingets forutsetninger og gjeldende lover, regler og instruks, samt med UD's føringer som fremgår i styringsdialogen. Norad har myndighet til og ansvar for å prioritere egen virksomhet og innretningen av delegerte oppgaver innenfor de rammer som følger av styringsdialogen.

[*Instruks for Direktoratet for utviklingssamarbeid \(Norad\)*](#), gitt ved kongelig resolusjon 31. januar 2020, gir en overordnet beskrivelse av Norads hovedoppgaver. I kulepunktene under gjengis disse hovedoppgavene, og teksten under hvert kulepunkt utdypet og konkretiserer den myndighet og ansvar som UD gir Norad innenfor disse.

- *Forvalte tilskudd på utviklingsfeltet i henhold til årlig tildeling fra Utenriksdepartementet*

Norad skal forvalte tilskuddsmidler i henhold til ordningsregelverk godkjent av UD og ut i fra føringer gitt i Prop. 1 S, Stortingets bevilgningsvedtak og UD's årlige tildelingsbrev. Ordningsregelverk for samtlige tilskuddsordninger på UD's fagområde utarbeides og godkjennes av UD.

Norad skal gjennomføre tilskuddsforvaltningen med høy faglig standard, i tråd med gjeldende lover og regler, etiske retningslinjer og på grunnlag av prinsippet om nulltoleranse for korrupsjon og økonomiske misligheter. Norad må også følge opp at partnere som mottar støtte har på plass etiske retningslinjer og gode systemer for å forebygge, varsle og håndtere saker om seksuell trakassering, seksuell utnyttelse, overgrep og vold.

- *Gi bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd til Utenriksdepartementet og utenriksstasjonene*

Innenfor både utenriksministerens og utviklingsministerens ansvarsområde på programområde O3 skal Norad gi bistandsfaglige råd til UD, inkl. utenriksstasjonene. Med bistandsfaglige råd menes:

- råd og vurderinger som gis som ledd i UD eller utenriksstasjons forvaltning av tilskuddsmidler
- råd og vurderinger gitt som innspill til departementets arbeid med den strategiske innretningen av bistanden, statistikk, mv.
- andre faglige råd som departementet trenger

Innenfor utviklingsministerens ansvarsområde skal Norad i tillegg gi forvaltningsfaglige råd til UD og utenriksstasjonene. Forvaltningsfaglige råd kan omfatte bl.a. økonomi, budsjett, regnskap og revisjon, risikostyring, risikoanalyser, partnervurderinger, juridiske vurderinger og kvalitetssikring, etc. Etter oppdrag fra UD skal Norad gjennomføre forvaltningsgjennomganger.

For internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, har UD ansvaret for politiske og strategiske avklaringer, og ivaretar som hovedregel styreverv. I saker hvor Norad forvalter tilskuddsmidler og departementet ivaretar styreverv, er ansvars- og rolledelingen tydeliggjort i egne og mer operative kjøreregler. Kjørereglene skal ivareta Norads forvaltningsansvar for oppfølgingen av vedtak om tilskudd, slik det fremgår av Økonomireglementet 6.3.5-6.3.8 vedrørende utbetaling, vurdering av rapportering, oppfølging og kontroll. UD kan, etter vurdering av det enkelte verv, delegerer ansvar for styreverv, underkomiteer og arbeidsstrømmer til Norad. Dette gjøres i styringsdialogen. Der styrevervet er delegert må Norad avklare med UD spørsmål av utenriks- og utviklingspolitisk betydning som kommer opp i styrene. Mandat til styremøter godkjennes av den som har styreplassen.

- *Utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand.*

Norad har ansvar for utvikling og drift av forvaltningssystemene for tilskuddsforvaltningen, det vil si Grant Management Assistant, PTA, Tilskuddsportalen og Resultatportalen. UD eier og er overordnet ansvarlig for forvaltningssystemene og deres funksjoner, og kan fastsette føringer og bestillinger for arbeidet.

- *Dele norsk kompetanse med utviklingsland gjennom bruk av norske fagmiljø*

Med formål å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland, skal Norad styrke og samordne faglig samarbeid, kunnskapsdeling og -overføring på områder der Norge og/eller multilaterale organisasjoner har relevant og etterspurt kompetanse eller erfaring.

- *Initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer av utviklingssamarbeidet og klima- og skogsatsingen*

I tråd med [Instruks for evalueringsvirksomheten i norsk bistandsforvaltning](#) skal Norad sikre at det initieres og gjennomføres uavhengige evalueringer av utviklingssamarbeidet.

I evalueringer av innsatser som UD og KLD har ansvar for, rapporterer Evalueringsavdelingen i Norad direkte til utenriksråden (for UD) eller departementsråden (for KLD).

- *Kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater*

Norad skal spre kunnskap om Norges utviklingssamarbeid, herunder 2030-agendaen og FNs bærekraftsmål, samt resultatene av norsk bistand.

2.3. Styringsdialogen og det faglige samarbeidet

2.3.1. Innholdet i styringsdialogen

UD fastsetter overordnede mål og krav til Norad innenfor rammen av Stortingets bevilgningsvedtak, som innebærer at UD gjennom årlige tildelingsbrev fastsetter mål og krav, tildeler midler, og gir fullmakter for Norad. Norads resultater, styring og kontroll følges opp gjennom styringsdialogen. Styringsdialogen skal dokumenteres.

Disse dokumentene er sentrale i styringsdialogen:

- Departementets virksomhets- og økonomiinstruks (denne instruks)¹
- Departementets årlige tildelingsbrev med supplerende tildelingsbrev².
- Årsrapport og årsregnskap
- Forbruks- og framdriftsrapporter
- Referat fra etatsstyringsmøter og ev. andre styringsmøter

Tildelingsbrevet inneholder mål, tildelinger, føringer og rapporteringskrav for året. Tildelingsbrevet skal også inneholde en oversikt over frister for innspill til arbeidet med statsbudsjettet. Nye tildelinger eller føringer gjennom året formaliseres i supplerende tildelingsbrev.

UD avholder to etatsstyringsmøter med Norad i året, henholdsvis vår og høst. Supplerende styringsmøter kan avholdes etter behov. Tidspunkt for de to etatsstyringsmøtene skal fastsettes i tildelingsbrevet. Dagsorden avtales skriftlig på forhånd. UD sender omforente referater fra etatsstyringsmøtene og ev. andre styringsmøter til Riksrevisjonen.

Norad må sende inn årsrapport med årsregnskap, forbruks- og framdriftsrapporter og ev. øvrige rapporter til UD innen de frister som er fastsatt i det årlige tildelingsbrevet. Krav om innholdet i rapportene skal fremgå av tildelingsbrevet.

2.3.2. Faglig dialog og samarbeid

I tillegg til styringsdialogen er det behov for kontakt og møter der UD og Norad utveksler informasjon og faglige synspunkter om konkrete saker. Dette kan overordnet omtales som faglig dialog og kan gjennomføres på alle nivåer i organisasjonene. Den faglige dialogen må være forankret i formål eller krav som er stilt i styringsdialogen. Initiativ til faglig dialog kan tas av både UD og Norad.

¹ Klima- og miljødepartementet utformer egen instruks til Norad i saker som gjelder klima- og skogsatsingen.

² Klima- og miljødepartementet utformer eget årlig tildelingsbrev og supplerende tildelingsbrev til Norad.

Dersom fagdialog fører til at det oppstår behov for ny styring, eller justering av gjeldende styring, eller konkrete bestillinger, skal dette formaliseres i styringsdialogen.

3. Krav til Norads interne styring

Økonomiregelverket regulerer den interne styringen i virksomheten, og forventes fulgt opp i Norads virksomhetsstyring.

3.1. Direktørens ansvar

Norads direktør er, som virksomhetens øverste leder, ansvarlig for Norads daglige drift og for at krav til intern styring i økonomiregelverket følges. Direktøren skal sørge for at aktiviteter gjennomføres i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger og innenfor de rammene som stilles i instruksjer og UD's årlige tildelingsbrev.

Direktøren skal sørge for at Norad har et system for styring og kontroll som gir rimelig grad av sikkerhet for at Norad har en målrettet og effektiv drift, avgir pålitelig rapportering og overholder lover og regler. Systemet skal gjøre det mulig å fremskaffe tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlige beslutningsgrunnlag.

Direktøren skal uten opphold varsle UD om det blir kjent vesentlige avvik på eget ansvarsområde. Direktøren skal også umiddelbart varsle UD om hendelser som kan medføre politisk eller offentlig oppmerksomhet.

Direktøren skal sørge for at Norad har nødvendige beredskapsplaner og gjennomfører årlige øvelser.

3.2. Krav til intern planlegging, utredning, risikostyring og internkontroll

Norad skal planlegge med et årlig og flerårig perspektiv og skal med jevne mellomrom vurdere og eventuelt revidere sin strategi. Norad skal avstemme langsiktige planer og strategier med UD.

Norad skal organiseres på en effektiv og hensiktsmessig måte og i tråd med gjeldende lover, regler og instruksjer.

Norad skal ha et system for risikovurderinger og aktivt gjennomføre og bruke risikovurderinger i virksomhetsstyringen. Risikovurderinger og utviklingen i risiko skal også være tema i styringsdialogen.

Norad skal ha en forsvarlig internkontroll som er tilpasset risiko og vesentlighet. Internkontroll skal dokumenteres. Internkontrollen skal utformes og gjennomføres slik at den gir rimelig grad av sikkerhet for at Norad når de mål som er fastsatt, har en effektiv drift, en pålitelig rapportering og at lover og regler følges.

Norad er en bruttostyrt virksomhet og skal føre regnskap og rapportere til statsregnskapet i tråd med de krav som følger av dette. Norad skal føre regnskap etter kontantprinsippet.

Forhold som er tatt opp av Riksrevisjonen skal følges opp av Norad så snart som mulig. Norad skal holde UD oppdatert om saker og gjennomganger fra Riksrevisjonen.